

RP 20/2008 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 § i lagen angående rättighet att idka näring och 13 a § i handelsregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om näringsidkarens företrädare i Finland i lagen angående rättighet att idka näring och i handelsregisterlagen ändras så att de motsvarar gemenskapsrättens krav. Det föreslås att näringsidkarens skyldighet att utse en företrädare som har hemvist i Finland inte ska gälla fysiska personer som bor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller finska sammanslutningar eller stiftelser som har en firmatecknare eller någon annan företrädare som bor inom Europeiska eko-

nomiska samarbetsområdet. Dessutom föreslås det att företrädaren ska vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om näringsidkaren är en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Lagarna föreslås träda i kraft våren 2008.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

I Finland har friheten att idka näring tryggs som en grundläggande fri- och rättighet i grundlagen. Närmare bestämmelser om idkande av näring finns i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919), nedan *näringslagen*. Genom en lagändring som trädde i kraft 1994 ändrades näringslagen enligt förpliktelserna i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Enligt 1 § 1 mom. i näringslagen får näring idkas av fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, finska sammanslutningar och stiftelser samt utländska sammanslutningar och stiftelser som registrerat en filial i Finland och som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 2 § i näringslagen avses med filial en sådan del av en utländsk sammanslutning eller stiftelse som i Finland, från ett fast driftställe i landet, fortlöpande driver rörelse eller utövar yrke i den utländska sammanslutningens eller stiftelsens namn och för dess räkning.

I 1 § 2 mom. i näringslagen föreskrivs om dispensförfarandena. Enligt lagrummet behövs Patent- och registerstyrelsens tillstånd att idka näring för det första av fysiska personer som är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. För det andra får också en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har sin hemort utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet idka näring genom att etablera en filial i Finland, förutsatt att den utländska näringsidkarens filial har antecknats i handelsregistret. För det tredje behövs registermyndighetens dispens för en sådan bolagsman i ett öppet bolag eller ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag som är bosatt eller har hemvist utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte minst en av bolagsmännen i det öppna bolaget eller den ansvarige bolagsmannen i kommanditbolaget är en fysisk person som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samar-

betsområdet eller en finsk sammanslutning eller stiftelse eller en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har sin hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Dessutom innehåller lagstiftningen om sammanslutningar dispensförfaranden som gäller sammanslutningars organ. Till exempel ska enligt 6 kap. 10 § 2 mom. i aktiebolagslagen (624/2006) minst en styrelseledamot vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar bolaget dispens från detta krav. Enligt 6 kap. 19 § 1 mom. i aktiebolagslagen ska bolagets verkställande direktör dock alltid vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte registermyndigheten beviljar bolaget dispens från detta krav.

I 6 § 3 mom. i näringslagen föreskrivs om näringsidkarens företrädare. Enligt bestämmelsen ska en näringsidkare ha en företrädare som har hemort i Finland och rätt att på näringsidkarens vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar. Den som är omyndig eller försatt i konkurs kan inte vara företrädare. Fysiska personer som har hemvist i Finland och finska sammanslutningar eller stiftelser som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare med hemvist i Finland behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren ska anmälas för anteckning i handelsregistret. Stämning och annan delgivning anses ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts dennes företrädare.

Av bestämmelsen följer att en utländsk sammanslutning eller stiftelse som etablerar en filial i Finland alltid ska anmäla en företrädare med hemvist i Finland till handelsregistret. En företrädare ska också anmälas om en fysisk person som idkar näringsverksamhet (privat näringsidkare) inte har hemvist i Finland. Skyldigheten att utse en företrädare gäller också andra näringsidkare, till exempel aktiebolag, om ingen av aktiebolagets styrelseledamöter, verkställande direktör, någon

annan företrädare eller prokurist har hemvist i Finland.

Företrädaren ska ha så kallad passiv representationsbehörighet, dvs. rätt att ta emot stämningar och andra delgivningar på näringsidkarens vägnar. Företrädarens behörighet att ta emot stämningar och andra delgivningar grundar sig på näringsidkarens fullmakt. Företrädaren ska också anmälas för anteckning i handelsregistret. Anteckningarna om företrädaren i handelsregistret har dock ingen rättskonstituerande verkan.

Enligt 3 § 1 mom. 4 punkten i handelsregisterlagen (129/1979) ska en utländsk sammanslutning och stiftelse som etablerar en filial i Finland (utländsk näringsidkare) göra grundansökan till handelsregistret. I lagens 13 a § föreskrivs vilka uppgifter som ska nämnas i grundansökan om en utländsk näringsidkares filial. Enligt 1 mom. 7 punkten i samma paragraf ska personuppgifterna för filialens företrädare i Finland anges i grundansökan. Med stöd av 3 a § antecknas fullständigt namn, personbeteckning, adress och medborgarskap som personuppgifter i handelsregistret.

I slutet av december 2007 fanns det cirka 481 000 företag i handelsregistret. Enligt uppgifter från Patent- och registerstyrelsen fanns det i slutet av november 2007 en anteckning om företrädare i handelsregisteruppgifterna för cirka 2 350 näringsidkare. Av samtliga anteckningar om företrädare hade ca 50 procent gjorts i registeruppgifterna för ett aktiebolag, cirka 30 procent för en filial och cirka 15 procent för en enskild näringsidkare.

Europeiska gemenskapernas kommission har den 23 mars 2007 tillställt Finland ett i artikel 226 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen avsett motiverat yttrande, som gäller kravet på att en näringsidkare som har sitt säte i en annan medlemsstat ska ha en företrädare som är bosatt i Finland. Kommissionen anser att Finland bryter mot artikel 49 i EG-fördraget vid tillämpningen av 6 § 3 mom. i näringslagen och 52 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

Kommissionen anser för det första att skyldigheten att ha en företrädare enligt 6 § 3 mom. i näringslagen är diskriminerande mot tjänsteproducenter som är lagligt etablerade i

andra medlemsstater, eftersom finländska aktörer inte är skyldiga att använda särskilda företrädare. Enligt kommissionens åsikt begränsar skyldigheten i vilket fall som helst friheten att tillhandahålla tjänster, eftersom den ökar kostnaderna för tjänsterna i mottagarstaten. För det andra anser kommissionen att företrädarens skatteansvar enligt 52 § i lagen om beskattningsförfarande diskriminerar i andra medlemsstater lagligt etablerade företag i förhållande till finländska företag. Bestämmelsen orsakar stora svårigheter för företag från andra medlemsstater att få tag på företrädare med hemort i Finland. Systemet förhindrar således effektivt företag från andra medlemsstater att erbjuda sina tjänster i Finland. Finland har svarat kommissionen att befogade ändringar kommer att göras i lagstiftningen.

Regeringens proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2008 och till vissa andra ändringar av inkomstskattegrunderna (RP 57/2007), som lämnades till Riksdagen den 13 september 2007, innehöll ett förslag till ändring av bestämmelserna om ansvar för skatt för utländsk näringsidkare i 52 § i lagen om beskattningsförfarande. Riksdagen antog lagändringen den 21 november 2007. Lagen om ändring av 17 och 52 § i lagen om beskattningsförfarande (1142/2007) trädde i kraft den 1 januari 2008. Enligt 52 § 1 mom. 5 punkten i lagen om beskattningsförfarande är en företrädare som avses i näringslagen ansvarig för skatt som har påförts en person som är bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I denna proposition föreslås att skyldigheten enligt 6 § 3 mom. i näringslagen att ha en företrädare ändras så att den motsvarar kraven i gemenskapsrätten. För närvarande är en fysisk person som bor någon annanstans än i Finland skyldig att utse en företrädare med hemvist i Finland. Detsamma gäller en finsk sammanslutning eller stiftelse, om sammanslutningen eller stiftelsen inte har en firmatecknare eller någon annan företrädare som bor i Finland. Enligt gällande lag gäller skyldigheten också utländska sammanslutningar eller stiftelser som etablerar en filial i Finland.

Enligt förslaget ändras momentet så att skyldigheten att utse en företrädare i Finland gäller fysiska personer som är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och sådana finska sammanslutningar eller stiftelser vars samtliga firmatecknare och övriga företrädare är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt förslaget behöver en fysisk person som bor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och en finsk sammanslutning eller stiftelse som har en firmatecknare eller någon annan företrädare som bor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet inte utse en särskild företrädare. Dessutom föreslås att det till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken företrädaren ska vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om näringsidkaren är en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I momentet har också tekniska ändringar gjorts med anledning av det föreslagna tillägget.

Enligt 13 a § 1 mom. 7 punkten i den gällande handelsregisterlagen ska i grundansökan om en utländsk näringsidkares filial personuppgifterna för filialens företrädare i Finland nämnas. Med anledning av det föreslagna tillägget i 6 § 3 mom. i näringslagen föreslås det att punkten ändras så att orden ”i Finland” slopas. Av förslaget följer att en utländsk näringsidkare med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för registrering ska anmäla personuppgifter för sin filials företrädare som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. En utländsk näringsidkare som har sin hemort utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska, liksom för närvarande, anmäla personuppgifter för sin filials företrädare i Finland.

2 Propositionens konsekvenser

Den ändring som föreslås i propositionen när det gäller kravet i fråga om boningsort för företrädaren för en utländsk näringsidkare

med säte inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet uppskattas öka antalet filialer som utländska sammanslutningar och stiftelser inrättar i Finland. En i handelsregistret antecknad utländsk näringsidkare med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, kan om denne så önskar i stället för företrädaren i Finland för sin filial för anteckning i registret anmäla en person som är bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt uppskattning utgör sådana utländska näringsidkare cirka 90 procent av alla de filialer som har antecknats i handelsregistret.

Förslaget slopar det krav som gäller företrädarna för fysiska personer som bor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och företrädarna för finska sammanslutningar och stiftelser som har en firmatecknare eller någon annan företrädare som bor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, vilket medför inbesparingar för dessa näringsidkare. Den person som i handelsregistret har antecknats som näringsidkarens företrädare ska också kunna meddela sin huvudman att han inte längre handlar som företrädare. Enligt 14 § i handelsregisterlagen ska näringsidkaren utan dröjsmål anmäla ändringar i registeruppgifterna till registermyndigheten. Anteckningarna om företrädaren blir avförda allteftersom näringsidkarna anmäler ändringar för anteckning i registret. I och med att företrädarens uppgift upphör, upphör också företrädarens rätt att på näringsidkarens vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar. De föreslagna ändringarna påverkar inte i praktiken delgivningen av handlingar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eftersom nationella eller internationella bestämmelser och föreskrifter om delgivning inte ändras genom propositionen. Bestämmelser om delgivning till utlandet finns i 11 kap. 3 och 8 § i rättegångsbalken. I regel sörjer domstolen för att handlingarna sänds till utländska myndigheter. På delgivningsförfarandet tillämpas olika avtal beroende på om mottagaren av handlingarna befinner sig i ett annat nordiskt land eller i en medlemsstat i Europeiska unionen.

Inom Norden tillämpas överenskommelsen mellan Finland, Danmark, Island, Norge och Sverige om inbördes rättshjälp genom del-

givning och bevisupptagning (FördrS 26/1975). En begäran om delgivning lämnas direkt till den behöriga myndigheten i den andra avtalsslutande staten.

Mellan EU-stater tillämpas rådets förordning (EG) nr 1348/2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Förordningens huvudprincip är att begäran om delgivning sänds direkt till de lokala myndigheterna. Finland, Sverige och Danmark tillämpar dock sinsemellan den ovan nämnda nordiska konventionen.

Den föreslagna ändringen medför att delgivning av stämningar och andra handlingar i Finland till en sådan utländsk sammanslutning eller stiftelse med filial i Finland som har sin hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och vars företrädare inte bor i Finland kommer att ske med stöd av andra bestämmelser än för närvarande. Delgivning av stämningar och andra handlingar till en näringsidkares företrädare som har sin hemvist i Finland sker enligt bestämmelserna om delgivning inom Finland i 11 kap. i rättegångsbalken. Delgivningen till en näringsidkare eller näringsidkarens företrädare som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet måste lämnas genom rättshjälp. Trots att det finns många in-

ternationella rättshjälpsorganisationer är delgivning genom rättshjälp i praktiken långsammare och osäkrare än den delgivning som sker inom Finland.

Propositionen har inga konsekvenser för statsfinanserna. Den föreslagna lagändringen innebär att Patent- och registerstyrelsens arbetsmängd något ökar då antalet anmälningar om företrädare ökar. Propositionens organisatoriska konsekvenser måste dock anses ringa.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid handels- och industriministeriet samt arbets- och näringsministeriet. Utlåtande om utkastet till regeringsproposition begärdes av justitieministeriet och Patent- och registerstyrelsen. De anmärkningar som framfördes i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats i regeringspropositionen.

4 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft våren 2008.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 6 § i lagen angående rättighet att idka näring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring (122/1919) 6 § 3 mom., sådant det lyder i lag 228/1993, som följer:

6 §

Näringsidkaren ska ha en företrädare som har rätt att ta emot stämningar och andra delgivningar på näringsidkarens vägnar. Företrädaren ska ha hemvist i Finland. Om näringsidkaren är en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska företrädaren vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Den som är omyndig eller försatt i konkurs kan inte vara företrädare. En fysisk

person som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och en finsk sammanslutning eller stiftelse som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren ska anmälas för anteckning i handelsregistret. Utan hinder av vad som föreskrivs någon annanstans i lag anses stämning och annan delgivning ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts företrädaren.

Denna lag träder i kraft den 200 .

2.

Lag**om ändring av 13 a § i handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979) 13 a § 1 mom. 7 punkten,
sådan den lyder i lag 1716/1995, som följer:

13 a § 7) personuppgifterna för filialens företrädare.
I grundanmälan om en utländsk näringsidkares filial skall nämnas _____
_____ Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

Helsingfors den 7 mars 2008

Republikens President**TARJA HALONEN**Arbetsminister *Tarja Cronberg*

*Bilaga**Parallelltexter***1.****Lag****om ändring av 6 § i lagen angående rättighet att idka näring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring (122/1919) 6 § 3
mom. sådant det lyder i lag 228/1993, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 §

6 §

En näringsidkare skall ha en företrädare som har *hemort i Finland* och rätt att på *näringsidkarens vägnar* ta emot stämningar och andra delgivningar. Den som är omyndig eller försatts i konkurs kan inte vara företrädare. En fysisk person som har hemort i Finland samt en finsk sammanslutning och stiftelse som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare med hemort i Finland behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren skall anmälas för anteckning i handelsregistret. Utan hinder av vad som stadgas i annan lag anses stämning och annan delgivning ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts dennes företrädare.

Näringsidkaren ska ha en företrädare som har rätt att ta emot stämningar och andra delgivningar *på näringsidkarens vägnar*. *Företrädaren ska ha hemvist i Finland*. *Om näringsidkaren är en utländsk sammanslutning eller stiftelse som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska företrädaren vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*. Den som är omyndig eller försatt i konkurs kan inte vara företrädare. En fysisk person som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och en finsk sammanslutning och stiftelse som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren ska anmälas för anteckning i handelsregistret. Utan hinder av vad som stadgas i annan lag anses stämning och annan delgivning ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts dennes företrädare.

Denna lag träder i kraft den 200 .

2.

Lag**om ändring av 13 a § i handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979) 13 a § 1 mom. 7 punkten,
sådan den lyder i lag 1716/1995, som följer:

Gällande lydelse

13 a §

I grundanmälan om en utländsk näringsidkares filial skall nämnas

7) personuppgifterna för filialens företrädare i Finland.

Föreslagen lydelse

13 a §

I grundanmälan om en utländsk näringsidkares filial skall nämnas

7) personuppgifterna för filialens företrädare.

Denna lag träder i kraft den _____ *200* .